

DEFA

BØRN DER SKIFTER DAGINSTITUTION

Udarbejdet af:

Signe Falkencrone, økonom
Jon Østergaard Eilenberg, seniorkonsulent

Udgivet maj 2021

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusioner	8
Data og metode	10
Registerbaseret datagrundlag	10
Registeranalyse	11
Interviewbaseret datagrundlag og analyse	13
Overordnede tendenser	15
Hvilke børn fraflytter?	18
Børn af mødre med lange videregående uddannelser fraflytter hyppigst	18
Stabilitet i personalegruppen mindsker sandsynligheden for at fraflytte	21
Hvilke institutioner flytter børnene til og fra?	27
Børnene flytter til bedre strukturelle forhold	27
Enkelte institutioner har mange fraflyttere over flere år	28
Forældres perspektiver på kvalitet	33
Kvalitet er nærvær og tryghed	33
Fysiske rammer og praktiske hensyn bliver ikke vægtet højt	33
Forældresamarbejde og ledelse er vigtigt	34
Tilsyn og tilfredshedsundersøgelser er ikke nok	34
Referencer	37
Bilag	39

“

Ofte har man jo ikke noget sammenligningsgrundlag. Altså, hvis man står der med sit første barn, så er det jo ikke sikkert, man nogensinde har sat sine fødder i en daginstitution før. Og hvordan skal man egentlig som helt almindelig forælder vide, hvad der er kvalitet i en daginstitution?

- Mor til barn, der har skiftet institution

01

Baggrund

Baggrund

Når forældre vælger dagtilbud til deres barn, træffer de et afgørende valg: De første år af barnets liv er afgørende for barnets videre fremtid, og vi ved, at der kan være relativt store forskelle mellem dagtilbud inden for samme kommune både pædagogisk, ledelsesmæssigt og strukturelt (KL, 2020). Det kan dog være vanskeligt at afgøre, hvad man som forælder skal læne sig op ad i sit valg af daginstitution, og de tilgængelige informationskanaler (fx institutionsrundvisninger, kommunale statistikker, tilsynsrapporter og dagtilbudsportalen) giver formentlig ikke et dækkende billede af hverdagen.

Forældre har formelt set frit valg af dagtilbud og kan derfor vælge det dagtilbud, de mener bedst matcher barnets og familiens behov – og hvor de finder et dagtilbud af ønsket kvalitet. De har desuden mulighed for at flytte barnet efter institutionsstart, hvis det første valg ikke matcher forventningerne.

Hvis forældre skifter deres barns dagtilbud, uden at de samtidig skifter bopæl, kan det derfor være et udtryk for utilfredshed med dagtilbuddet.

Ved at se nærmere på omfanget af og årsagerne til institutionsskift, der ikke er bopælsbetingede, kan vi få værdifuld indsigt i forældreperspektivet på kvalitet og i, hvilke forhold der i forældrenes optik er markører for kvalitet i dagtilbud. Dette udgør et væsentligt perspektiv i den løbende kvalitetsdebat. Man skal dog holde sig for øje, at fraflytninger sandsynligvis er den yderste konsekvens af utilfredshed, og dermed kun udgør en del af det samlede billede i forhold til forældres syn på kvalitet.

Dette notat vil på baggrund af registerdata belyse omfanget af institutionsskift, som ikke er bopælsbetingede, og undersøge, hvilke børn og institutioner, det særligt vedrører. Samtidig vil en række interviews med forældre bidrage med deres oplevelser og perspektiver i forhold til kvalitet og det at flytte institution. Samlet set skal registeranalysen og interviewene give et nyt og anderledes blik på kvalitet i dagtilbud set i et forældreperspektiv.

Der er såvel i pædagogisk praksis som på politisk niveau en opmærksomhed på, hvordan forældre oplever kvaliteten i det dagtilbud, de har valgt til deres barn. Forældrenes perspektiv er ofte en vigtig del i kvalitetsdebatten, dog typisk på baggrund af tilfredshedsundersøgelser og gennem forældrebestyrelser/forældrerådsarbejde (EVA, 2010). Men forældrenes til- og fravalg af daginstitution kan også sige noget om deres oplevelse af kvalitet.

Der eksisterer ikke mange studier, der ser på ikke-bopælsbetingede fraflytninger blandt børn i dagtilbud. Københavns Kommunes Kvalitetsrapport for dagtilbud 0-5-årsområdet fra 2017 finder, at 7,4 pct. af de børn, der er indskrevet i kommunale eller selvejende institutioner skifter institution i 2016 uden at skifte adresse samtidig. Tallet dækker over stor variation mellem de enkelte institutioner, hvilket kan signalere, at enkelte institutioner har mere omfattende problemer med fx utilfredshed over kvaliteten. Dog dækker tallet formentlig også en gruppe af forældre, der ikke fik tildelt deres førsteprioritet af daginstitution, hvorfor de alene har fastholdt deres oprindelige ønske og flytter dertil, når det bliver muligt.

02

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusioner

- Omkring 4 pct. af børn i kommunale og selvejende daginstitutioner skiftede hvert år institution uden samtidig at skifte bopæl mellem 2008 til 2013. Det svarer til minimum 5.500 børn hvert år.
- På et år oplever godt hver tredje daginstitution, at ingen af børnene fraflytter, uden at forældrene også skifter bopæl, mens knap 10 pct. af daginstitutionerne oplever, at mere end 10 pct. af børnegruppen fraflytter.
- Både stabilitet i institutionen (høj anciennitet og lavt sygefravær blandt personale og ledelse) og en høj andel af pædagogisk uddannet personale mindsker barnets sandsynlighed for at fraflytte. Barnets sandsynlighed for at fraflytte er op til 8 pct. større, hvis andelen af uddannet personale er blandt de 25 pct. laveste, sammenlignet med sandsynligheden, hvis institutionens andel er blandt top 25 pct.
- Det er dog kun i begrænset omfang, at de strukturelle vilkår og børnegruppen i daginstitutionen forklarer, hvorfor børn fraflytter. En væsentlig del af forklaringen på fraflytningerne vedrører forhold i de enkelte institutioner, som vi ikke kan observere i registerdata. Forældrene i interviewene peger på mangelfuldt forældresamarbejde, fraværende ledelse og en generel oplevelse af uro og utryghed som afgørende faktorer for at fravælge daginstitutioner.
- Det er især børn bosat i hovedstadskommuner, der flytter daginstitution. Blandt børn i de 19 hovedstadskommuner skiftede godt 6 pct. af børnene daginstitution i 2013. For børn bosat i de øvrige kommunetyper er andelen knap det halve.
- Overordnet set er der to større grupper af børn, der i højere grad end andre skifter daginstitution. Den ene gruppe består af børn med en mor, der ikke har en kompetencegivende uddannelse. Her skifter op mod 4,4 pct. af børnene daginstitution. Den anden gruppe består af børn af mødre med kandidatuddannelser, hvor op mod 7,0 pct. af børnene skifter daginstitution.
- Forældre vælger en ny daginstitution med andre strukturelle rammer end de rammer, som de fraflytter. Tilflytterinstitutionerne har i gennemsnit en højere andel pædagogisk uddannet personale samt mindre fravær og højere anciennitet i daginstitutionen blandt personalet sammenlignet med fraflytterinstitutionerne.
- Institutioner, der er udfordret ved mange fraflyttere, har typisk oplevet dette igennem flere år. Sandsynligheden for at mere end 10 pct. af børnegruppen fraflytter en institution i et givent år er 20-25 pct. point højere, hvis andelen, der fraflyttede institutionen året før, var 10 pct. point højere. Vi finder dog ikke belæg for, at der er særlige strukturelle karakteristika, der adskiller institutioner med mange fraflyttere ift. institutioner med ingen/færre fraflyttere.
- Når forældre skal vurdere kvaliteten i daginstitutioner, fremhæver de proceskvalitet i form af ro, nærvær, stabilitet og tryghed. Dette kunne manifestere sig konkret som gode relationer til børnene, nærværende ledelse, velfungerende forældresamarbejde og positive tilsynsrapporter.

03

Data og metode

Data og metode

Formålet med dette notat er at undersøge omfanget af børn, der fraflytter en daginstitution uden samtidig at skifte adresse samt årsagerne til disse fraflytninger. På baggrund af registerdata belyser notatet a) faktorer der påvirker barnets sandsynlighed for at fraflytte og b) faktorer der påvirker sandsynligheden for, at institutioner oplever over 10 pct. af deres børnegruppe fraflytter. Desuden har vi foretaget en række kvalitative interviews for at belyse, hvordan forældre oplever og reagerer på mangelfuld kvalitet i daginstitutioner.

Registerbaseret datagrundlag

Notatet tager udgangspunkt i alle børn mellem 0-6 år, der har gået i en kommunal eller selvejende daginstitution på et tidspunkt mellem 2008 og 2014.

Et barn anses som fraflyttet, hvis det skifter daginstitution fra ét år til et andet uden at skifte bopæl i samme år.

Det kvantitative datagrundlag for analysen er registerdata fra Danmarks Statistik, hvor hvert barn i årene 2008 til 2014 bliver koblet til en daginstitution i DAGI-registeret. Hver daginstitution er samtidig koblet med oplysninger om alle ansatte i november i hvert år samt de ansattes baggrundskarakteristika. Hvert barn bliver også koblet med information om køn, alder, geografi og socioøkonomisk baggrund.

Da børn fraflytter vuggestuer omkring 3-års alderen, er vuggestuer ikke medtaget i analysen. Private institutioner og institutioner, som kun indgår i datasættet i et enkelt år eller flere ikke-sammenhængende år, er heller ikke medtaget. Alt i alt er der i hvert år mellem 2008-2014 omkring 180.000 børn indskrevet i kommunale og selvejende børnehaver og aldersintegrerede daginstitutioner, som indgår i vores datasæt.

Det er ikke alle daginstitutioner, hvor det har været muligt at tilkoble informationer om personale, hvorfor opgørelser vedrørende personale- og lederkarakteristika er baseret på oplysninger for omkring 140.000 børn i hvert år. DAGI-registeret går kun frem til og med 2014, hvorfor denne analyse også er afgrænset dertil.

Registeranalyse

Vi ønsker overordnet at belyse, hvilke faktorer der er med til at forklare, hvorfor et barn fraflytter sin daginstitution. Med udgangspunkt i en simpel OLS regression inkluderer vi derfor en række variable, som vi formoder har betydning for barnets sandsynlighed for at fraflytte sin daginstitution. Det vedrører både personlige karakteristika såsom køn, herkomst og socioøkonomisk baggrund, men det inkluderer også en karakteristik af de strukturelle forhold i institutionerne.

Dog vil der også være faktorer, der har betydning for barnets sandsynlighed for at fraflytte, men som vi ikke kan observere i data. Ved at anvende en fixed effects model og udnytte strukturen i paneldata bliver det muligt at kontrollere for både barnets og institutionernes observerbare forklarende variable samtidig med, at vi eliminerer bias fra uobserverbare variable, der ændrer sig over tid (fx generelle tendenser i samfundet), men som er konstante indenfor kommunerne og for faktorer, der varierer mellem kommuner, men som er konstante over tid (fx økonomisk prioritering af dagtilbud og pædagogiske normeringer). Designet tager dog ikke direkte højde for det enkelte barns uobserverbare karakteristika, såsom psykiske eller fysiske udfordringer. Vi medtager i enkelte modeller fixed effects på institutionsniveau, hvilket kontrollerer for forskelle i den enkelte institutions praksis og struktur.

Vi opstiller en model a), hvor udfaldet (y) er en dummy for, om barnet fraflytter sin daginstitution, som bliver estimeret på baggrund af en række variable.

Den fulde model ser således ud:

$$y_{i,d,t,k} = \alpha X_{i,d,t,k} + \beta \bar{X}_{-i,d,t,k} + \eta Z_{i,d,t,k} + \delta_d + D_t + \theta_k + \varepsilon_{i,d,t,k}$$

Hvor det gælder, at:

$y_{i,d,t,k}$ er en dummy udfalds-variabel, der er lig 1, hvis barnet (i) fraflytter en daginstitution (d) i året (t) i kommune (k).

$X_{i,d,t,k}$ er en vektor af forklarende variable for det enkelte barn. Variablene dækker over bl.a. køn, alder, herkomst og socioøkonomisk baggrund.

$\beta \bar{X}_{-i,d,t,k}$ er en vektor af forklarende variable for børnegruppen i barnets daginstitution i året

$\eta Z_{i,d,t,k}$ er en vektor af forklarende variable for personalegruppen i barnets daginstitution i året

δ_d er institutions fixed effects

D_t er års fixed effects

θ_k er kommune fixed effects

$\varepsilon_{i,d,t,k}$ er et fejlsled

Vi ønsker desuden at belyse, hvilke faktorer der er med til at forklare, hvorfor nogle institutioner oplever, at over 10 pct. af deres børnegruppe årligt fraflytter. Vi ser i figur 2, at det drejer sig om knap 10 pct. af alle institutioner. Vi opstiller en model b) på institutionsniveau, hvor udfaldet er en dummy, som dækker, hvorvidt institutionen oplevede, at over 10 pct. af børnegruppen fraflyttede i året. Modellen skal indikere,

hvilke faktorer der er særligt risikable for institutioner og beskrive, hvad der kendetegner institutioner med mange fraflyttere.

Den fulde model ser således ud:

$$y_{i,t,k} = \alpha X_{i,t,k} + \eta Z_{i,t,k} + \delta_d + D_t + \theta_k + \varepsilon_{i,t,k}$$

Hvor det gælder, at:

$y_{i,t,k}$ er en dummy-variabel der er lig 1, hvis daginstitutionen (i) oplever over 10 pct. af deres børnegruppe fraflytter i året (t) i kommune (k)

$X_{i,t,k}$ er en vektor af forklarende variable for den enkelte daginstitution (i) i året (t). Variablene dækker over bl.a. fordelingen af børnegruppens socioøkonomiske baggrund, herkomst osv. samt hvorvidt institutionen er selvejende.

$\eta Z_{i,t,k}$ er en vektor af forklarende variable for personalegruppen i daginstitutionen i året

δ_i er institutions fixed effects

D_t er års fixed effects

θ_k er kommune fixed effects

$\varepsilon_{i,t}$ er et fejlsled

Vi inkluderer i begge modeller fixed effects på årsniveau for at tage højde for eventuelle generelle tendenser over tid. Ved at inkludere kommune og institutions fixed effects tager vi højde for bestemte kommunale og institutionelle forhold, der gør sig gældende i de enkelte kommuner/institutioner, men som vi ikke direkte kan observere i data.

Vi præsenterer resultaterne fra regressionerne i model a) og b) i tabeller, der viser koefficienterne til hver af de inkluderede variable. Vi beskriver kort i det følgende, hvordan man aflæser tabellerne med udgangspunkt i model a), men principperne er de samme for model b).

De enkelte koefficienter udtrykker, hvor meget barnets sandsynlighed for at fraflytte ændrer sig i pct. point, når den pågældende variabel ændrer sig med en enhed, mens alle andre faktorer bliver holdt konstante¹. Enkelte steder i dette afsnit har vi beregnet den relative risiko (RR) for, at barnet fraflytter. Den relative risiko udtrykker, hvor meget større sandsynligheden er for at fraflytte for én gruppe af børn sammenlignet med en anden gruppe af børn og er ikke mulig at aflæse direkte i tabellen. Så hvis en given gruppe som udgangspunkt har 4 pct. sandsynlighed for at fraflytte, og at denne sandsynlighed stiger med 2 pct. point til 6 pct., når vi ændrer ved en af koefficienterne i regressionsmodellen, vil det svare til, at RR stiger 50 pct. Altså at den overordnede sandsynlighed for at fraflytte for denne gruppe er 50 pct. højere efter ændringen – fra 4 til 6 pct.

¹ I forhold til dummyvariable udtrykker koefficienter, hvor meget sandsynligheden ændrer sig i pct.point, når dummyvariablen bliver ændret. fx forskellen mellem drenge og piger. Igen gælder det, at alle andre faktorer bliver holdt konstante.

Interviewbaseret datagrundlag og analyse

I forhold til de kvalitative data har vi foretaget semistrukturerede interviews i form af et fokusgruppeinterview og fire enkeltinterviews med i alt otte interviewpersoner. Vi havde oprindeligt planlagt at gennemføre alle interviews som fokusgrupper, men pga. planlægningsvanskeligheder (hvilket bl.a. skyldtes Covid-19 og hjemmeundervisning), måtte nogle af dem gennemføres som enkeltinterviews.

Interviewpersonerne blev rekrutteret med hjælp fra Forældrenes Landsorganisation (FOLA), som publicerede et opslag via deres sociale medier. Denne rekrutteringsform medfører, at interviewpersonerne ikke kan siges at være repræsentative, eftersom FOLA's følgere må forventes primært at være forældre, der i særlig grad engagerer sig i forældrebestyrelser mv. Alle interviewpersoner havde imidlertid konkrete erfaringer med at skifte daginstitution, og kunne dermed bidrage med indsigter og overvejelser. Størstedelen havde lange videregående uddannelser, mens enkelte havde mellemlange videregående uddannelser. Der var ingen ufaglærte imellem, hvilket betyder, at denne gruppes oplevelser ikke som sådan er inkluderet i dette notat. Alle otte interviewersoner var mødre, der havde flyttet deres barns daginstitution inden for de seneste fem år. Nogle interviewpersoner havde foretaget flytninger, der involverede et privat dagtilbud, men i disse tilfælde fokuserede interviewene på den kommunale daginstitution, der blev skiftet til eller fra.

Alle interviewpersoner gav informeret samtykke til, at deres bidrag kunne optages og benyttes i undersøgelsen. Dette inkluderede retten til at tilbagekalde samtykke. De blev endvidere garanteret fuld anonymitet i forbindelse med publikationer og præsentationer.

Alle fokusgrupper og interviews blev optaget, og relevante citater blev transskriberet ordret og organiseret tematisk til videre analyse.

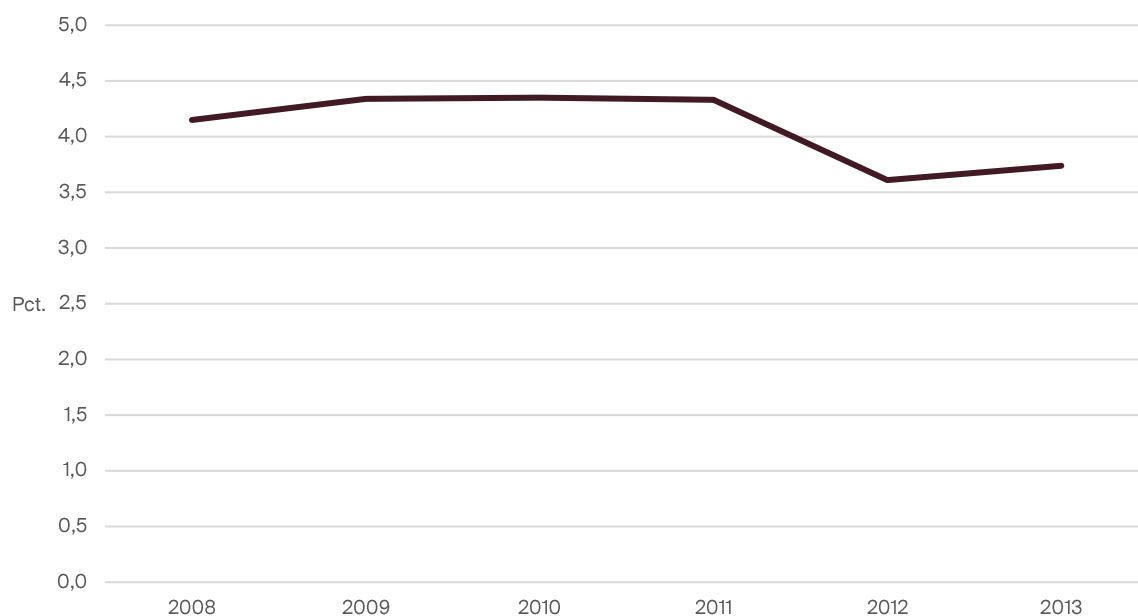
04

Overordnede tendenser

Overordnede tendenser

Fra 2008 til 2013 har andelen af børn mellem 0-6 år, der fraflytter en daginstitution uden at skifte bopæl, været rimelig konstant på omkring 4 pct. af alle børn i daginstitutionerne, jf. figur 1. I antal svarer det til, at knap 5.500 børn skifter fra én daginstitution til en anden hvert år.

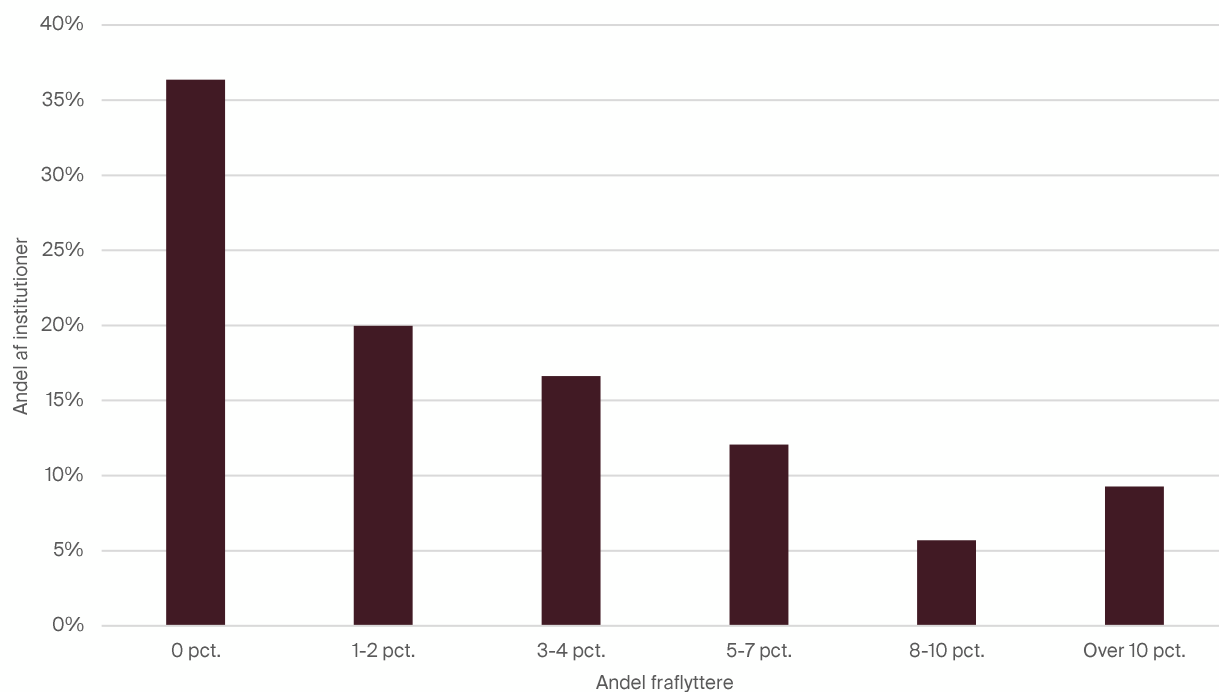
Figur 1 // Udvikling i andel børn, der fraflytter en daginstitution

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

I gennemsnit oplever daginstitutioner, at to børn hvert år skifter væk fra institutionen, uden at de samtidig skifter adresse. På et år har godt hver tredje daginstitution ikke nogen børn, der fraflytter institutionen, uden at forældrene også skifter adresse. Omkring halvdelen af alle daginstitutioner oplever, at mellem 1-10 pct. af deres samlede børnegruppe fraflytter i løbet af året, jf. figur 2. Derudover er der knap 10 pct. af de danske daginstitutioner, hvor mere end 10 pct. af deres børn fraflytter hvert år.

Figur 2 // Andel fraflytninger som daginstitutioner i gennemsnit oplevede i 2011-2013

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

05

Hvilke børn fraflytter?

Hvilke børn fraflytter?

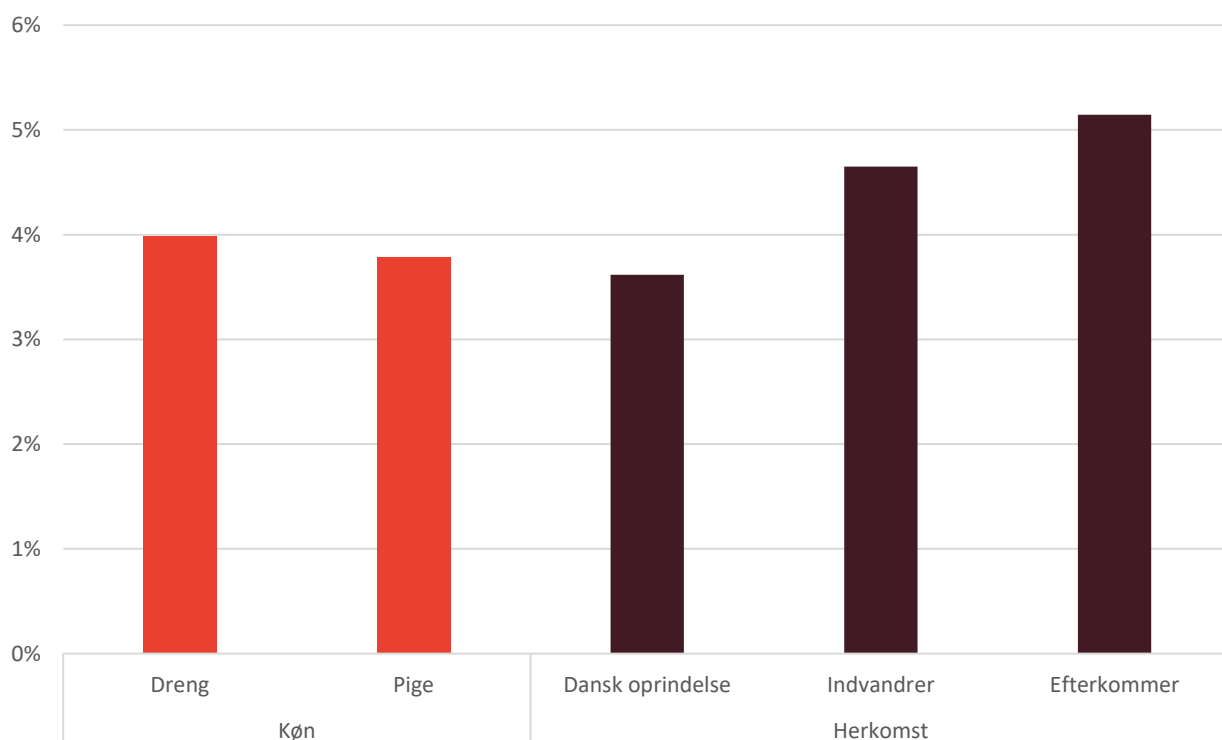
Børn af mødre med lange videregående uddannelser fraflytter hyppigst

Følgende afsnit belyser deskriptivt hvilke børn, der fraflytter deres daginstitution. I det efterfølgende afsnit estimerer vi barnets sandsynlighed for at fraflytte, hvor vi kontrollerer for en række forhold hos barnet og i fraflytterinstitutionen.

Der er ingen gennemsnitlige forskelle mellem piger og drenge i andelen, der fraflytter en daginstitution. Blandt indvandrere og efterkommere er andelen, der fraflytter dog en smule højere (5 pct.) sammenlignet med andelen blandt etnisk danske børn (4 pct.), jf. figur 3. Enebørn fraflytter en smule oftere (4,5 pct.) end børn med flere søskende (3,5 pct.), jf. bilagfigur B.1.

Heller ikke blandt interviewpersoner blev køn eller etnicitet fremhævet som væsentlige årsager til at fraflytte. I forhold til at flytte enebørn eller søskende nævnte enkelte, at det kunne være en barriere for flytning, hvis man skal finde en institution med adskillige ledige pladser. Dette stemmer godt overens med observationen nævnt nedenfor, at beslutningen om at flytte kan hænge sammen med udbuddet af ledige daginstitutioner i den pågældende kommune.

Figur 3 // Andel der fraflytter en daginstitution fordelt på barnets køn og herkomst, 2013

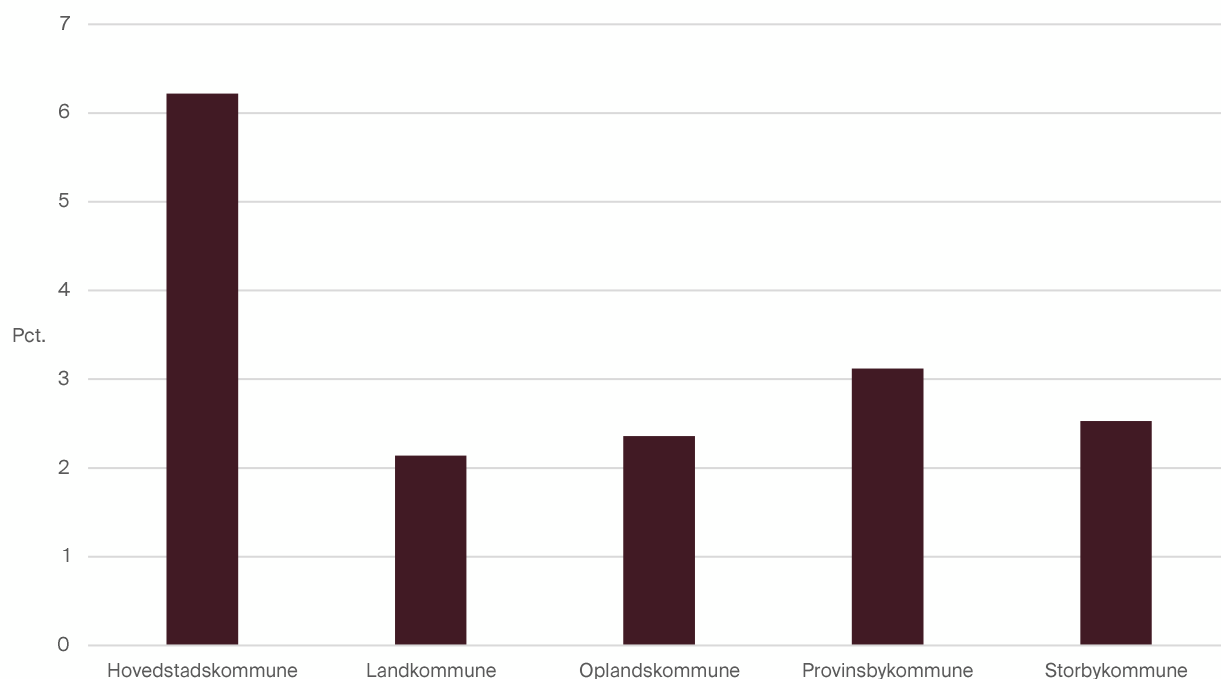

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Det er især børn bosat i hovedstadskommuner, der flytter daginstitution, jf. figur 4. Blandt de 19 hovedstadskommuner skiftede godt 6 pct. af børnene daginstitution i 2013, uden at børnene skiftede bopæl. For børn bosat i de øvrige kommunetyper er andelen knap det halve.

Det er klart, at en del af forklaringen er, at udbuddet af lokale daginstitutioner er væsentligt større i København end i fx landkommuner. Derfor er et daginstitutionsskifte formentlig mindre omkostningsfyldt for forældre i København ift. afstand mellem bopæl og daginstitution. Det samme er dog også tilfældet i fx Aarhus og Odense Kommune, men her er andelen af børn, der skifter daginstitution heller ikke på niveau med hovedstadsområdet.

Figur 4 // Andel der fraflytter en daginstitution fordelt på kommunetype, 2013

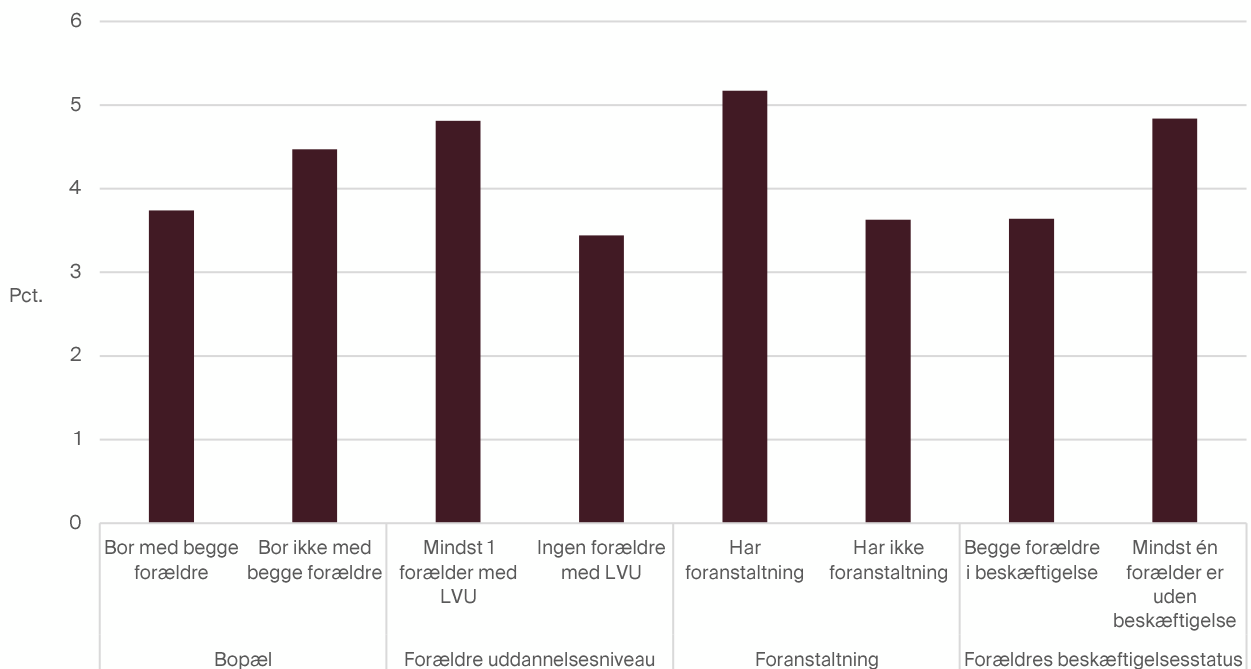
Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Anm.: Hovedstadskommuner dækker over København, Frederiksberg, Ballerup, Brøndby, Dragør, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Herlev, Albertslund, Hvidovre, Høje-Taastrup, Lyngby-Taarbæk, Rødovre, Ishøj, Tårnby, Vallensbæk, Furesø og Allerød Kommuner.

Blandt børn, hvor mindst én af forældrene har en kandidatuddannelse, flytter knap 5 pct. fra én daginstitution til en anden hvert år, jf. figur 5. Blandt børn, hvor ingen af forældrene har en kandidatuddannelse, er andelen godt 3 pct.

Dog tyder det også på, at børn i udsatte positioner i højere grad skifter daginstitution i løbet af deres institutionsliv. Godt 5 pct. af børn, der har modtaget en foranstaltning skiftede i 2013 daginstitution, mens andelen for børn, der ikke har modtaget en foranstaltning, er knap 4 pct. Samtidig skifter børn med mindst én forælder uden beskæftigelse oftere daginstitution (5 pct.) sammenlignet med børn, hvor begge forældre er i beskæftigelse (4 pct.).

Figur 5 // Andel børn, der fraflytter en daginstitution fordelt på udvalgte karakteristika, 2013

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Anm.: Foranstaltninger dækker over både forebyggende foranstaltninger og anbringelser.

Når vi opdeler børnene efter deres mors uddannelses- og indkomstniveau, fremgår det, at der er to grupper af børn, der i højere grad end andre skifter daginstitution, jf. tabel 1. Den ene gruppe består af børn med en mor, der ikke har en kompetencegivende uddannelse. Her skifter op mod 4,4 pct. af børnene daginstitution. Den anden gruppe består af børn, hvis mor har en kandidatuddannelse. I denne gruppe skifter op mod 7,0 pct. af børnene daginstitution. Det er særligt blandt børn, hvor moren både har en kandidatuddannelse og en relativ lav indkomst, at andelen der skifter institution er høj. Blandt sidstnævnte gruppe er der næsten ingen mødre, der modtager kontanthjælp, mens det for børn af ufaglærte mødre, der skifter institution, er op mod halvdelen af mødrene, der modtager kontanthjælp. Mødre med en kandidatuddannelse og lav indkomst har altså ikke en lav indkomst pga. kontanthjælp, men grundet andre forhold som fx markant nedsat arbejdstid, eller at de har valgt stå helt uden for arbejdsmarkedet i et stykke tid.

Blandt alle de andre børn er andelen, der skifter daginstitution, til sammenligning omkring 3 pct.

Disse tendenser afspejledes også i interviewene, hvor størstedelen af interviewpersonerne havde kandidatuddannelser. Det blev nævnt, at relativt ressourcerstærke familier kan have nogle fordele, bl.a. i forhold til at gå på nedsat tid, hvilket muligvis kan forklare den observerede sammenhæng mellem høj uddannelse og lav indtægt i forbindelse med institutionsskift. Interviewpersonerne var generelt meget

opmærksomme på disse forskelle i forudsætninger, og de fordele de selv havde. Som en mor bemærkede:

Det er bare så symptomatisk, at dem der bliver, det er dem, der ikke har andre muligheder. Og det er en total klasseopdeling fra man er baby.

Som nævnt i metodeafsnittet lykkedes det ikke at interviewe forældre uden uddannelse eller lave årsindtægter, hvorfor dette perspektiv ikke kunne inkluderes i interviewdelen.

Tabel 1 // Andel børn, der fraflytter en institution fordelt på mors uddannelsesniveau og årsindkomst, 2013

<i>Indkomstkventil for mors årsindkomst</i>	<i>Ufaglært</i>	<i>Faglært</i>	<i>EA</i>	<i>PB</i>	<i>Kandidat</i>	<i>Samlet</i>
<i>Bund 20 pct.</i>	4,4%	3,3%	4,9%	4,3%	6,2%	4,0%
2	4,4%	3,0%	3,1%	3,8%	7,0%	3,8%
3	3,6%	2,6%	3,4%	3,7%	5,2%	3,3%
4	3,9%	2,5%	3,7%	3,4%	4,9%	3,4%
<i>Top 20 pct.</i>	3,3%	3,0%	2,7%	3,0%	4,5%	3,6%
<i>Samlet</i>	4,0%	2,8%	3,3%	3,4%	4,6%	3,6%

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Anm.: EA er en forkortelse for erhvervsakademigrad eller tilsvarende, PB er en forkortelse for professionsbachelorgrad eller tilsvarende, "Kandidat" er en forkortelse for kandidatuddannelse eller tilsvarende.

Stabilitet i personalegruppen mindsker sandsynligheden for at fraflytte

Ud fra model a) gennemgået i metodeafsnittet tidligere, præsenterer vi i tabel 2 resultaterne fra regressionsmodellerne.

I tabel 2 fremgår det, hvordan sandsynligheden for, at barnet skifter daginstitution, afhænger af en række forhold hos barnet og i barnets institution. Helt overordnet finder vi, at en stor del af forklaringen på, hvorfor barnet fraflytter, vedrører andre parametre end dem, som indgår i modellerne her. Der er derved tale om andre faktorer end de strukturelle vilkår og børnegruppen i daginstitutionen og barnets egne karakteristika.

I en af regressionsmodellerne (model 3, tabel 2) er der taget højde for betydningen af unikke forhold i hver enkelt daginstitution ved at introducere såkaldte fixed effects på institutionsniveau. Derved tager vi højde for, at de enkelte daginstitutioner har unikke forhold, fx i forhold til arbejdsgange og fysiske rammer, der ikke ændrer sig markant over tid. Når forklaringsgraden stiger så markant her, tyder det på, at en væsentlig del af forklaringen på barnets fraflytning stammer fra faktorer, der vedrører den enkelte institutions praksis og rammer.

Børnenes gennemsnitlige sandsynlighed for at fraflytte deres daginstitution er omkring 4 pct. Sandsynligheden for at fraflytte er dog omkring 10 - 15 pct. større for børn af mødre, der har lange videregående uddannelser. Ligeledes er det mere sandsynligt, at barnet fraflytter, jo højere forældrenes årsindkomst er, dog med aftagende effekt. Vi finder desuden, at når vi kontrollerer for en række faktorer, så er drenges sandsynlighed for at fraflytte omkring 6 pct. større end pigers sandsynlighed.

Omvendt har børn af mødre, der er i beskæftigelse mindre sandsynlighed for at skifte daginstitution. Børn i udsatte positioner, der har modtaget kommunale foranstaltninger eller har hyppige kontakter med sundhedsvæsenet, har signifikant øget sandsynlighed for at fraflytte deres daginstitution. Sandsynligheden for at skifte institution er alt andet lige op mod 25 pct. større for børn, der har modtaget en foranstaltning, sammenlignet med sandsynligheden for børn, der ikke har modtaget en foranstaltning.

En anden regressionsmodel (model 4 i tabel 2) viser, hvordan strukturelle karakteristika og børnegruppen i institutionerne påvirker forældrenes beslutning om at flytte deres barn. Overordnet set har sammensætningen af børnegruppen indflydelse på barnets sandsynlighed for at fraflytte. Sandsynligheden for, at et barn fraflytter sin daginstitution falder, jo flere etnisk danske børn, der er i børnegruppen og jo færre børn, der er, som har modtaget en foranstaltning. Vi finder også, at børn der går i institutioner med mange andre børn, hvis mor har en lang videregående uddannelse, selv har større sandsynlighed for at fraflytte. Betydningen af børnegruppen blev bekræftet i interviewene, hvor nogle forældre nævnte børnegruppen som en medvirkende årsag til skiftet. En mor udtalte:

Der var nogle [af de andre børn], der var meget voldsomme. Der var nogle af dem, der havde sprogproblemer, og det kan der jo være hvor som helst, men der var ret mange af dem.

Stabilitet i personalegruppen i institutionen mindsker signifikant barnets sandsynlighed for at fraflytte. Stabilitet er her defineret som høj anciennitet og lavt sygefravær blandt personalet og leder(e). En stigning på 10 pct. point i sygefraværet blandt personalet øger barnets sandsynlighed for at fraflytte med mellem 0,2 og 0,4 pct. For hvert år den gennemsnitlige anciennitet blandt personalet i barnets institution stiger, der falder barnets sandsynlighed for at fraflytte alt andet lige med omkring 0,1 pct. Givet at barnets gennemsnitlige sandsynlighed for at fraflytte i udgangspunktet kun er på omkring 4 pct., da er betydningen af ustabilitet mærkbar.

Netop ustabilitet i personalegruppen var noget de interviewede forældre understregede gentagne gange som en central årsag til at skifte institution. Det fremgik, at personaleudskiftninger og sygefravær kan have en meget konkret effekt på, hvordan forældre oplever kvaliteten af daginstitutionen. Adskillige interviewpersoner beskrev den usikkerhed de følte, og hvordan det øgede pres på det tilbageværende personale kan føre til yderligere frafald:

Der var så hyppige skift, så han nåede aldrig at få en tilknytning, eller en relation, til nogen af de voksne.

Ligeledes mindsker en høj andel af pædagogisk uddannet personale sandsynligheden for, at barnet fraflytter. Sandsynligheden for at fraflytte er op til 8 pct. større, hvis barnet går i en institution, der har en andel af uddannet personale, der er blandt de 25 pct. laveste, sammenlignet med sandsynligheden, hvis institutionens andel af uddannet personale var blandt top 25 pct.

Pædagogisk uddannet personale er dog noget mere betydningsfuld, hvis vi ser på børnehaver isoleret og ikke inkluderer de integrerede institutioner, jf. tabel B.1 i bilag. I bilagets model (2) og (3) regresserer vi alene på integrerede institutioner og ser, at andelen af pædagogisk personale ikke har signifikant betydning for barnets sandsynlighed for at fraflytte sin institution. Det er formentlig fordi, at opgørelsen for andelen af pædagogisk uddannet personale er et gennemsnit af vuggestue- og børnehavedelen af institutionen, hvor vuggestuedelen formodentlig har en relativt høj andel uddannet personale sammenlignet med børnehavedelen.

Ser vi isoleret på børnehaver i bilagstabel B.1 har andelen af pædagogisk uddannet personale signifikant betydning for barnets sandsynlighed for at fraflytte. Sandsynligheden for at fraflytte er op til 33 pct. større, hvis barnet går i en børnehave, der har en andel af uddannet personale, der er blandt de 25 pct. laveste, sammenlignet med sandsynligheden, hvis børnehavens andel af uddannet personale var blandt top 25 pct.

Regressionerne i modellerne (2)-(4) er alene foretaget for børn bosat i hovedstadskommuner, da vi så i figur 4, at størstedelen af fraflytningerne foregår her. Tendenserne beskrevet overfor er relativt robuste overfor den afgrænsning.

Personalets uddannelsesniveau blev nævnt af de interviewede forældre som en betydningsfuld faktor, og det blev i nogen grad kædet sammen med problematikken omkring personaleudskiftning. Som en mor bemærkede:

Det var faktisk nogle dygtige pædagoger. Jeg kunne godt lide personalet, men de stoppede jo også og gik ned med stress. Og der kom så mange af de der (...) 4.g'ere, de der unge, som er ufaglærte, og de trækker jo også ressourcer ud af det faglærte personale.

Tabel 2 // Regressionsresultater for sandsynlighed for at fraflytte daginstitution

	(1)	(2)	(3)	(4)
Variable				
Enebarn	-0.0005	-0.0022	-0.0066***	-0.0012

	(0.000675)	(0.00134)	(0.00132)	(0.00174)
Bor med begge forældre	-0.0035*** (0.000634)	-0.0007 (0.00137)	0.0017 (0.00135)	-0.0021 (0.00180)
Alder	-0.0116*** (0.000198)	-0.0028*** (0.000393)	0.0002 (0.000399)	-0.0008 (0.000511)
Etnisk dansk	-0.0032*** (0.000882)	-0.0029* (0.00168)	0.0030* (0.00172)	0.0037 (0.00230)
Dreng	0.0042*** (0.000456)	0.0045*** (0.000976)	0.0044*** (0.000955)	0.0031** (0.00127)
Mor har kandidatuddannelse	0.0039** (0.000727)	0.0028** (0.00129)	0.0029** (0.00127)	0.0064*** (0.00166)
Mor i beskæftigelse	-0.0069*** (0.000631)	0.0044*** (0.00138)	-0.0028** (0.00135)	-0.0025 (0.00178)
Ln(gns. forældreindkomst)	0.0255*** (0.00954)	0.0336* (0.0175)	0.0290* (0.0172)	0.0554** (0.0237)
Modtaget foranstaltning	0.0113*** (0.000878)	0.0117*** (0.00205)	0.0116*** (0.00202)	0.0136*** (0.00280)
Top 25 pct. sygesikring	0.0006 (0.000546)	0.0055*** (0.00113)	0.0056*** (0.00111)	0.0029* (0.00147)
Ln(gns. forældreindkomst) ²	-0.0012*** (0.000372)	-0.0016** (0.000677)	-0.0011* (0.000666)	-0.0025*** (0.000906)
Andel børn med mor kandidatuddannelse i børnegruppen				0.0251*** (0.00555)
Andel etnisk danske børn i børnegruppen				-0.0996*** (0.00586)
Andel børn med foranstaltning i børnegruppen				0.0815*** (0.0141)
Timer pr. ansat				-0.0001*** (1.73e-05)
Andel pæd. udd. personale				-0.0272*** (0.00513)
Sygefravær personale				-0.0421*** (0.00231)
Anciennitet personale				-0.00100*** (0.000324)
År på arb.marked personale				-0.0004*** (0.000116)
Pæd. udd. leder				-0.0145*** (0.00417)
Andel mandligt personale				0.0269*** (0.00601)
Anciennitet leder				-0.0008***

				(8.41e-05)
Constant	-0.0401 (0.0614)	-0.0997 (0.114)	-0.131 (0.112)	-0.0985 (0.155)
Års fixed effects	Ja	Ja	Ja	Ja
Daginstitutioners fixed effects	Nej	Nej	ja	Nej
Kommune fixed effects	Ja	Ja	Ja	Nej
Forklaringsgrad	2,5%	2,0%	6,7%	1,3%
Antal observationer	720,593	219,237	219,019	125,315

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Anm.: Standardfejl er vist i parentes og *** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$. Foranstaltning dækker over både forebyggende foranstaltninger og anbringelser. Top 25 pct. sygesikring er en dummyvariabel, der indikerer om barnet i fraflyter-året har haft top 25 pct. brug af til sygesikringen. Regressionerne (2)-(5) er foretaget kun for børn bosat i de 19 hovedstadskommuner opført i anmærkningen til figur 4. I regression (4) og (5) indgår der færre individer, da ikke alle børn har informationer om deres daginstitution i datasættet, jf. afsnittet om datagrundlag. I bilagstabel B.1 model (1) har vi inkluderet fixed effects på kommuneniveau. Derved ser vi på betydningen af de forklarende variable indenfor de enkelte kommuner og ikke længere på variationen mellem kommuner som i model (4). Resultaterne er overordnet robuste overfor dette.

06

Hvilke institutioner flytter børnene til og fra?

Hvilke institutioner flytter børnene til og fra?

Børnene flytter til bedre strukturelle forhold

For de børn, der fraflytter deres daginstitution, er det relevant at se på, hvad der karakteriserer de institutioner, børnene flytter til. En stor forskel mellem de gennemsnitlige strukturelle karakteristika hos fraflytter- og tilflytter-institutionerne kan indikere, at forældre aktivt observerer, værdsætter eller fravælger bestemte karakteristika i deres børns institutionsliv. I tabel 3 sammenligner vi derfor udvalgte karakteristika blandt fraflytter- og tilflytterinstitutionerne for de børn, der fraflyttede deres daginstitution i 2013.

Overordnet set vælger forældre en ny daginstitution med bedre strukturelle rammer end de rammer, som de flytter fra. En lang række strukturelle karakteristika omkring personalegruppen og lederen er således bedre i tilflytterinstitutionen sammenlignet med fraflytterinstitutionen. Det gælder både andelen af uddannet personale, stabiliteten i personalegruppen i tilflytterinstitutionerne samt ledelsesspændet (antal ansatte pr. leder) i institutionen.

Der er desuden tegn på, at fraflytterinstitutionerne i højere grad har en historik med en høj andel fraflytninger i børnegruppen i året før (8,1 pct.) sammenlignet med de institutioner, som børnene flytter til (3,3 pct.). Dette indikerer, at der er en gruppe af institutioner, der oplever, at relativt mange forældre vælger at flytte deres barn væk i ikke bare et enkelt år, men over en længere sammenhængende periode.

Ifølge adskillige interviewpersoner oplever forældre dog ofte at have svært ved at vurdere kvaliteten i daginstitutioner, inden deres børn begynder. Flere beskrev, hvordan de måtte tage chancen ud fra mavefornemmelser og gisninger. Således vil forældrene gerne skifte til en bedre institution, men i praksis oplever mangelfuld information i forhold til at kunne træffe et oplyst valg. En mor forklarede:

For det første, så er det jo ikke så let at vide, hvordan det ser ud et andet sted. Fordi vi har ikke nogen fælles faktorer at sammenligne ud fra. Vi kan ikke se uddannelsesniveaue, vi kan ikke se personaleudskiftning, vi kan ikke se sygdom, vi kan ikke se de reelle normeringer.

Tabel 3 // Karakteristik af til- og fraflytter-institutioner, 2013

	<i>Fraflytter- institution</i>	<i>Tilflytter- institution</i>
<i>Andel pædagogisk uddannet personale*</i>	52,2%	54,9%
<i>Andel personale med fravær*</i>	6,5%	5,9%
<i>Andel etnisk dansk personale*</i>	90,6%	92,6%
<i>Anciennitet i institutionen blandt personale*</i>	4,6 år	5,0 år
<i>Andel med pædagogisk uddannet leder*</i>	96,0%	95,4%
<i>Andel mandlig leder*</i>	11,2%	14,3%
<i>Andel ledere med fravær*</i>	6,5%	3,1%
<i>Gns. ledelsesspænd*</i>	19,8	17,2
<i>Timer pr. ansat*</i>	84	101
<i>Andel surskift året før*</i>	8,1%	3,3%
<i>Gns.forældre indkomst</i>	501.441 kr.	515.544 kr.
<i>Andel børn i børnegruppen med mor kandidatgrad</i>	17,8%	17,9%
<i>Andel etnisk danske børn i børnegruppen</i>	86,0%	88,1%
<i>Størrelse på institutionens børnegruppe</i>	64 børn	64 børn

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

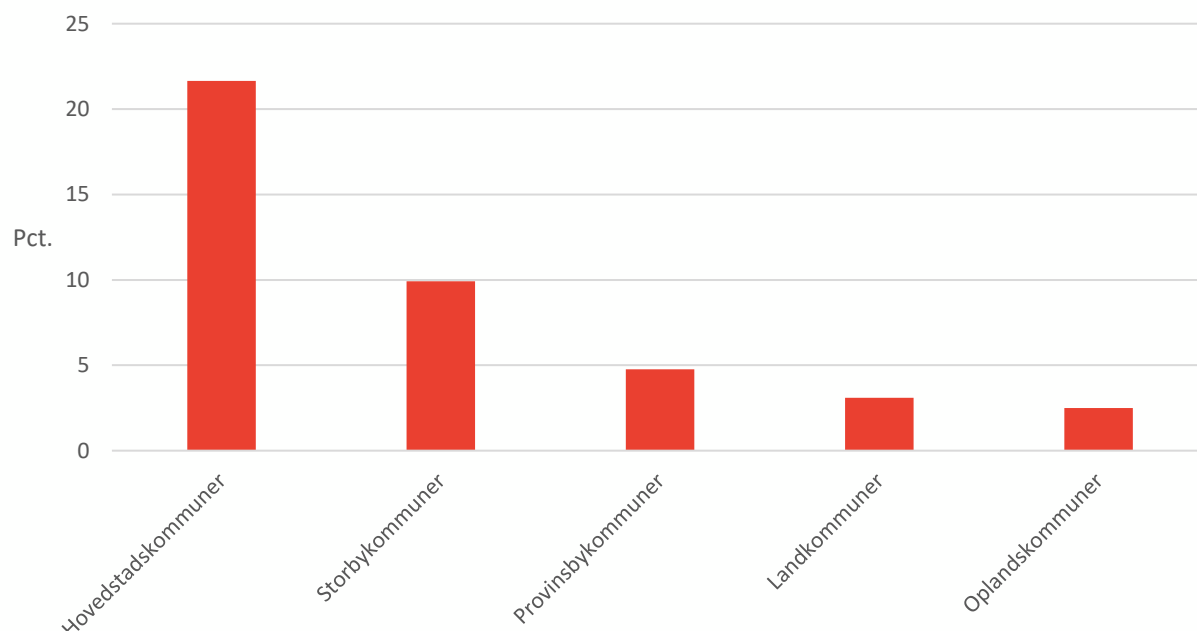
Note: Fravær dækker over barselsorlov, sygefravær og fravær i forbindelse med børnepasning, hvor der udbetales barsels- eller syge-dagpenge. * indikerer, at forskellen mellem fra- og tilflytterinstitutionerne er signifikante.

Enkelte institutioner har mange fraflyttere over flere år

Nedenfor ser vi på institutioner, som oplever, at over 10 pct. af deres børnegruppe fraflytter årligt. Det drejer sig om ca. 9 pct. af alle kommunale og selvejende institutioner. De institutionerne oplever i gennemsnit lige knap 10 børn fraflytter hvert år.

Det er primært institutioner i hovedstadskommuner, som oplever mange fraflyttere. Knap hver fjerde institution i de 19 hovedstadskommuner, oplever hvert år, at over 10 pct. af deres børnegruppe fraflytter, uden at børnene samtidig skifter adresse, jf. figur 6. Til sammenligning er andelen af institutioner i storbykommuner, der oplever mange fraflyttere, under det halve (10 pct.), mens andelen er omkring 3 pct. blandt institutioner i oplandskommuner.

Figur 6 // Andel af institutioner, som har over 10 pct. af deres børnegruppe, der fraflytter fordelt på kommunetype, 2011-2013

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

I regressionerne i tabel 4 undersøger vi, om der er bestemte strukturelle karakteristika, der øger institutionernes sandsynlighed for at opleve mange børn, der fraflytter².

Først og fremmest bekræfter regressionerne, at institutioner, der oplever mange fraflyttere i et givent år, typisk også havde mange børn, der fraflyttede i året før, jf. tabel 4. Der er altså en række institutioner, hvor relativt mange forældre gennem flere år vælger at flytte deres børn væk fra. Sandsynligheden for, at en institution oplever, at over 10 pct. af børnegruppen fraflytter i året er omkring 20-25 pct. point højere, hvis andelen, der fraflyttede institutionen året før, var 10 pct. point højere. Resultatet er robust ift. kun at regressere på børnehaver og integrerede institutioner.

Flere interviewede forældre fortalte, hvordan de oplevede, at kritisable forhold ikke forbedredes over tid, hvilket førte til en høj andel af forældre, der valgte at flytte deres børn. Desuden beskrev nogle, hvordan der havde været løbende kontakt mellem forældre, hvilket måske kan være en del af forklaringen på, at nogle institutioner oplever særligt mange fraflytninger. I nogle tilfælde havde kontakten mellem forældre udviklet sig til grupper på sociale medier eller deciderede kampagner, hvilket ifølge de involverede kunne føre til yderligere fraflytninger.

² Dette svarer til modellen b) beskrevet i metodeafsnittet.

Der er en svag tendens til, at en højere andel af pædagogisk uddannet personale mindsker institutionernes sandsynlighed for at opleve, at over 10 pct. af deres børn fraflytter. Sandsynligheden for at institutionerne oplever, at over 10 pct. af deres børn fraflytter er op til 10 pct. større, hvis institutionen har en andel af uddannet personale, der er blandt de 25 pct. laveste, sammenlignet med sandsynligheden, hvis institutionens andel af uddannet personale er blandt top 25 pct.

Vi finder dog ikke systematiske forskelle i de strukturelle rammer mellem institutioner, der oplever mange og få fraflyttere. Der er således ikke bestemte strukturelle karakteristika i de institutioner, der oplever mange fraflyttere, som er signifikant anderledes end de strukturelle rammer i øvrige institutioner. En del af forklaringen herpå er dog formentlig, at regressionerne er foretaget for relativt få institutioner, hvorfor det kræver stærkere sammenhænge, før koefficienterne bliver signifikante. koefficienterne for institutionernes strukturelle rammer har dog i de fleste tilfælde de forventede fortegn ift. deres påvirkning på institutionernes sandsynlighed for at opleve over 10 pct. fraflyttere.

Tabel 4 // Regressionsresultater for sandsynligheden for, at institutionen har over 10 pct. fraflyttere blandt børnegruppen

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
antal_alleboern	-0.0003 (0.0002)	-0.0002 (0.0002)	-0.0012 (0.0015)	-1.09e-05 (0.0003)	-0.0002 (0.0003)
Selvejende institution	0.0195 (0.0151)	0.0175 (0.0151)	0.00913 (0.0787)	0.0443 (0.0307)	0.0301 (0.0298)
Andel fraflyttere året før	2.241*** (0.107)	2.164*** (0.108)	-0.413*** (0.153)	2.963*** (0.129)	2.151*** (0.137)
Andel etnisk danske børn		-0.0123 (0.0709)	-0.153 (0.165)	0.0584 (0.0853)	0.0664 (0.0871)
Andel drenge		0.187** (0.0822)	0.0593 (0.114)	0.0724 (0.104)	0.227** (0.101)
Andel børn med mor kandidatgrad		-0.228*** (0.0771)	-0.0951 (0.141)	0.130* (0.0767)	-0.278*** (0.0918)
Ln(gns. forældreindkomst)		-0.710 (2.474)	-1.620 (4.018)	-0.259 (2.909)	-1.411 (2.867)
Ln(gns. forældreindkomst) ²		1.802 (6.388)	4.098 (10.38)	0.186 (7.521)	3.738 (7.404)
Andel børn med foranstaltning		-0.00370 (0.129)	0.102 (0.212)	0.404*** (0.155)	0.211 (0.161)
Timer pr. ansat				-0.0003 (0.0002)	3.13e-05 (0.0002)
Andel pæd. uddannet personale				-0.110* (0.0562)	-0.111** (0.0548)
Sygefravær personale				-0.0820* (0.0425)	0.0143 (0.0423)
Anciennitet personale				-0.0009	-0.0016

				(0.0036)	(0.0036)
Antal år på arb.marked personale				0.0003 (0.0013)	0.0017 (0.0012)
Pæd. uddannet leder				0.0163 (0.0403)	0.0075 (0.0390)
Andel mandligt personale				0.108* (0.0605)	-0.141** (0.0619)
Anciennitet leder				-0.0015* (0.0009)	0.0003 (0.0009)
Constant	0.101*** (0.0190)	-2.549 (9.852)	-5.465 (16.06)	2.155 (11.64)	-6.254 (11.44)
Års fixed effects	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Kommune fixe effects	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
Daginstitutioner fixe effects	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej
Forklaringsgrad	34%	34%	58%	32%	38%
Antal observationer	3.341	3.338	3.269	2.202	2.202

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik. Modellerne er alene kørt for de 19 hovedstadskommuner.

Anm.: Standardfejl er vist i parentes og *** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$.

07

Forældres perspektiver på kvalitet

Forældres perspektiver på kvalitet

Udover at bidrage med perspektiver på børnene der fraflytter og institutionerne de flytter mellem, talte de interviewede forældre også om, hvordan de overordnet oplevede kvalitet. Det er værd at bemærke, at forældrene primært fokuserede på forhold omkring proceskvalitet. De kom lejlighedsvis ind på forhold omkring strukturel kvalitet, men det skete oftest i forbindelse med oplevelsen af, hvordan strukturer kan påvirke processer. Dog giver forældrenes perspektiver et godt indblik i, hvordan generelle kvalitetsmarkører konkret kan manifestere sig i børns og familiers hverdag. Forældrene talte om overordnet kvalitet og vanskeligheden ved at vurdere den. Desuden talte de mere specifikt om fysiske rammer, praktiske hensyn, forældresamarbejde, ledelse, tilsyn og tilfredshedsundersøgelser.

Kvalitet er nærvær og tryghed

I forhold til overordnet kvalitet i daginstitutionen, fokuserede forældrene på, om institutionerne kunne tilbyde ro, nærvær, stabilitet og tryghed, hvilket i høj grad hænger sammen med proceskvalitet. Flere interviewpersoner gav desuden udtryk for, at kvalitet ikke udelukkende drejer sig om normeringer, men også om arbejdskultur og børnesyn. Samtidig var der en erkendelse af, at proceskvalitet kan være svært at måle, som en mor f.eks. bemærkede:

For mig handler det bare ikke kun om hænder, det handler også om kvalitetskrav (...). Man kan godt have nogle karakteristika for, hvornår der ikke er god kvalitet, men hvordan måler man velbefindende?

Desuden fortalte flere interviewpersoner om, hvor svært det kan være at tage beslutningen om at flytte. Bekymringen over, om ulemperne ved en flytning kunne opveje fordelene gjorde, at forældrene generelt ikke flyttede deres børn, før de følte, de havde udtømt alle andre muligheder. Flere beskrev også den væsentlige barriere, det kunne være at indrømme over for sig selv, at man havde ladet sit barn gå i en daginstitution, hvor kvaliteten ikke var optimal. Således var der generelt en villighed til, gennem længere tid at lade tvivlen komme de oprindelige institutioner til gode. Dette kan sammenholdes med den ovenstående pointe om, at forældrene fandt det vanskeligt at sammenligne daginstitutioner og derfor ikke var sikre på, om de flyttede til noget bedre. Dermed indikerede interviewene, at det ikke er nogen let beslutning at flytte, og at den kommer med væsentlige følelsesmæssige omkostninger for forældrene.

Fysiske rammer og praktiske hensyn bliver ikke vægtet højt

Overordnet set blev de fysiske rammer ikke opfattet som et centralt selvstændigt kvalitetskriterie af de interviewede forældre. Velholdte bygninger og legepladser gjorde et godt indtryk, men ingen interviewpersoner beskrev det som en altafgørende faktor. En mor til et børnehavebarn udtalte:

Det er sådan nogle gamle lokaler, og det har jeg ikke noget imod. Jeg er fuldstændig ligeglad med, om man ikke har prioriteret at

male murstenene andet end brune, og at det er gamle træer der er udenfor (...). Det, der betyder noget for mig, er nærhed.

Det samme gjorde sig gældende i forhold til praktiske hensyn. Mens nogle forældre nævnte geografisk nærhed og lav transporttid som en fordel, havde andre bevidst valgt institutioner længere væk, fordi de mente, at kvaliteten der var bedre. Ingen fremhævede dog praktiske hensyn som et afgørende element i deres vurdering af kvalitet.

Forældresamarbejde og ledelse er vigtigt

Flere af de interviewede forældre gav udtryk for, at de oplevede dysfunktionelt eller manglende forældresamarbejde i de daginstitutioner, de flyttede væk fra. En del af denne oplevelse var forbundet med ustabilitet i personalegruppen, hvor man som forældre samarbejdede med en række forskellige ansatte, der ikke altid koordinerede med hinanden. Det drejede sig dels om hverdagskommunikation i forhold til rutiner eller aktiviteter, men det kunne også være samarbejde omkring udvikling, tilknytning eller pædagogik. De interviewede forældre opfattede generelt forældresamarbejde som et centralt element i forhold til kvalitet, da det dannede grundlag for vurderingen af de ansatte og deres relation til børnene.

Desuden oplevede adskillige interviewpersoner, at kommunikationen fra daginstitutionen ikke stemte overens med deres egne observationer og oplevelser. Der var eksempler på diskrepans mellem hvad forældre observerede, og hvordan daginstitutioner præsenterede sig selv, hvilket kunne give anledning til en følelse af, at noget var galt. En mor beskrev det som:

Den der underlige følelse af, at de voksne taler om noget, som, hvis man tager børneperspektivet på, ikke er det, der sker.

Ligesom mangelfuldt forældresamarbejde, nævnte flere af forældrene, hvordan ineffektiv eller fraværende pædagogisk ledelse kunne føre til en oplevelse af dårlig kvalitet i daginstitutionen. Der var en opfattelse af, at ledelsen i nogle tilfælde ikke kunne eller ville adressere problemer, når de blev påpeget, hvilket gjorde forældrene skeptiske omkring udsigten til forbedringer. Disse tanker gjaldt både ledere på selve daginstitutionerne, men også klyngeledere eller kommunale aktører, hvor afstanden mellem ledelse og dagligdag blev set som en hindring for, at lederne kunne sikre kvalitet i dagligdagen.

Tilsyn og tilfredshedsundersøgelser er ikke nok

Tilsynsrapporter blev nævnt af flere interviewpersoner som et nyttigt indblik i kvaliteten af daginstitutionen. De interviewede forældre vurderede, at rapporterne lagde vægt på mange af de samme forhold, som forældre gjorde, f.eks. relationer mellem børn og voksne. Det var dog et fåtal, der lod til at bruge rapporterne systematisk, og flere forældre beskrev, hvordan de først konsulterede rapporterne efter deres bekymring var vakt.

Tilfredshedsundersøgelser, derimod, blev generelt kritiseret for ikke at give plads til forældres bekymringer i forhold til f.eks. manglende stabilitet i personalegruppen. I det hele taget blev

tilfredshedsundersøgelser set som en øvelse i at bekræfte en positiv fremstilling af givne daginstitution ved at fokusere på forhold, der var underordnede set fra forældrenes perspektiv. Som en mor f.eks. kommenterede:

Det var sådan nogle mærkelige spørgsmål, man blev stillet i den der forældreundersøgelse, som i virkeligheden for mig ikke var et udtryk for, hvad kvaliteten var. Altså, der var på intet tidspunkt nogen, der spurgte mig 'har du oplevet situationer, hvor du ikke var tryk ved at aflevere dit barn?'

Overordnet set stemmer forældrenes egne udsagn godt overens med resultaterne fra registeranalysen. Begge analysetilgange peger på, at strukturelle forhold, såsom stabilitet og faglige kompetencer hos personalet, har betydning for forældrenes valg og fravalg af daginstitution samt deres oplevelse af kvalitet. Dog viser resultaterne også, at de strukturelle forhold ikke er de eneste faktorer, der forklarer, hvorfor forældre vælger at skifte deres barns daginstitution. Der er således andre afgørende årsager, som blandt andet omhandler forældrenes oplevelse af proceskvalitet, herunder forældresamarbejde og interaktioner mellem børn og voksne. Samlet set peger analysen på behovet for at kunne undersøge forældrenes oplevelse af kvalitet i daginstitutioner mere omfattende og systematisk.

08

Referencer

Referencer

EVA, 2010; Se med forældrenes øjne

Kommunernes Landsforening, 2020; Sammen om de bedste rammer for det gode børneliv

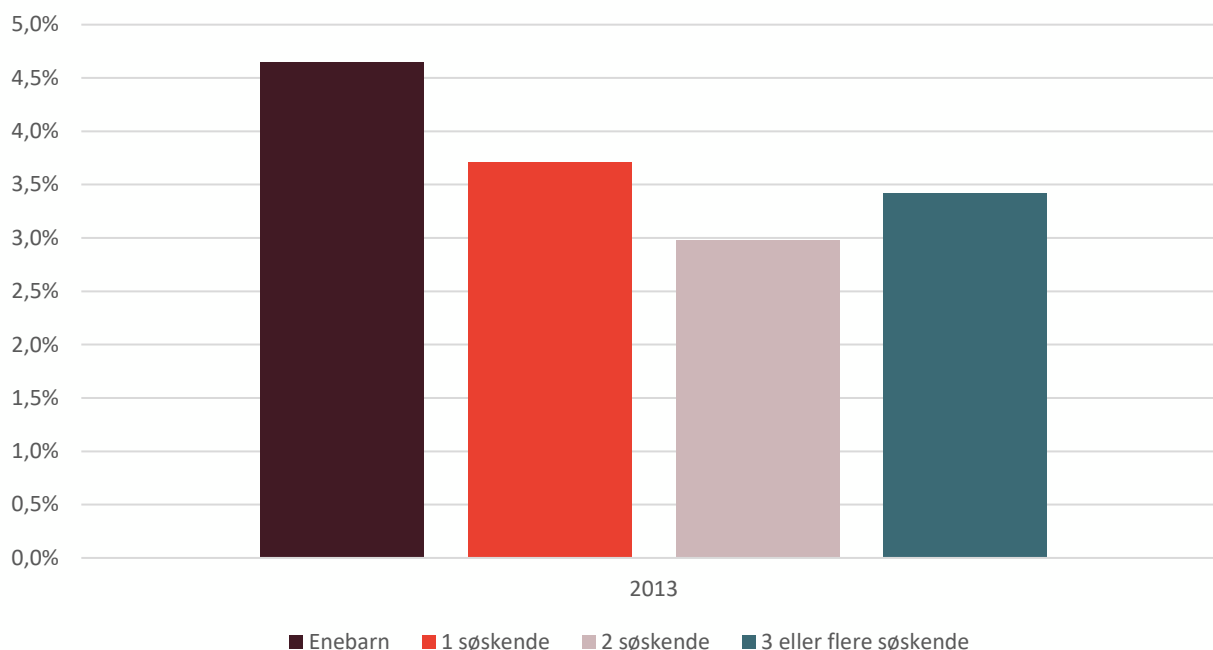
Københavns Kommune, 2017; Kvalitetsrapport for dagtilbud 0-5-årige

09

Bilag

Bilag

Figur B.1 // Andel der fraflytter en daginstitution fordelt på barnets antal søskende

Tabel B.1 // Regressionsresultater for sandsynlighed for at fraflytte daginstitution opdelt på integrerede institutioner og børnehaver

	(1) Alle institutioner	(2) Integrerede inst	(3) Integrerede inst	(4) Børnehaver	(5) Børnehaver
Enebarn	-0.0029* (0.00173)	-0.000798 (0.00188)	-0.0022 (0.00187)	-0.0054 (0.00458)	-0.0079* (0.00452)
Bor med begge forældre	-0.0009 (0.00180)	-0.0025 (0.00197)	-0.0015 (0.00196)	-0.0001 (0.00452)	0.0034 (0.00446)
Alder	-0.0006 (0.000509)	-0.0021*** (0.000539)	-0.0018*** (0.000538)	0.0139*** (0.00197)	0.0160*** (0.00194)
Etnisk dansk	0.0030 (0.00229)	0.0039 (0.00247)	0.0034 (0.00246)	-0.0006 (0.00630)	0.0002 (0.00621)
Dreng	0.0033*** (0.00126)	0.0041*** (0.00137)	0.0042*** (0.00137)	-0.0029 (0.00332)	-0.0025 (0.00327)
Mor kandidatgrad	0.0034**	0.0055***	0.0032*	0.0094**	0.0028

	(0.00165)	(0.00180)	(0.00180)	(0.00422)	(0.00417)
Mor i beskæftigelse	-0.0020 (0.00178)	-0.0025 (0.00194)	-0.0018 (0.00193)	-0.0038 (0.00455)	-0.0033 (0.00450)
Ln(gns. forældreindkomst)	0.0280 (0.0237)	0.0416 (0.0258)	0.0287 (0.0259)	0.0985* (0.0598)	0.0282 (0.0594)
Foranstaltning	0.0137*** (0.00279)	0.0118*** (0.00306)	0.0117*** (0.00305)	0.0241*** (0.00695)	0.0231*** (0.00686)
Top 25 pct. sygesikring	0.0048*** (0.00147)	0.0015 (0.00158)	0.0032** (0.00157)	0.0069* (0.00414)	0.0084** (0.00409)
Ln(gns. forældreindkomst) ²	-0.0012 (0.000909)	-0.0018* (0.000989)	-0.0012 (0.000993)	-0.0045** (0.00227)	-0.0013 (0.00226)
Andel børn med mor kandidatgrad i børnegruppen	-0.0312*** (0.00774)	0.0277*** (0.00601)	-0.0322*** (0.00847)	0.0121 (0.0154)	-0.0703*** (0.0207)
Andel etnisk danske børn i børnegruppen	-0.0403*** (0.00668)	-0.106*** (0.00635)	-0.0607*** (0.00724)	-0.0878*** (0.0161)	0.0796*** (0.0193)
Andel børn med foranstaltning	0.0297* (0.0153)	0.0446*** (0.0157)	-0.00544 (0.0173)	0.215*** (0.0334)	0.0700* (0.0364)
Timer pr. ansat	-2.46e-05 (1.82e-05)	-0.0001*** (2.50e-05)	-1.05e-05 (2.73e-05)	-8.26e-05*** (3.17e-05)	2.02e-05 (3.39e-05)
Andel pæd. udd. personale	-0.0212*** (0.00522)	-0.0061 (0.00601)	-0.00472 (0.00617)	-0.0833*** (0.0101)	-0.0422*** (0.0107)
Sygefravaer personale	-0.0173*** (0.00257)	-0.0453*** (0.00271)	-0.0235*** (0.00298)	-0.0286*** (0.00522)	-0.0034 (0.00638)
Anciennitet personale	-0.0011*** (0.000341)	-0.00129*** (0.000374)	-0.0014*** (0.000403)	2.80e-05 (0.000682)	-0.0003 (0.000738)
År på arb.marked personale	0.0001 (0.000118)	-0.00046*** (0.000130)	-3.14e-05 (0.000134)	-7.78e-05 (0.000261)	0.0010*** (0.000282)
Pæd. udd. leder	-0.0105** (0.00418)	-0.0218*** (0.00468)	-0.0192*** (0.00470)	0.0092 (0.00949)	0.0120 (0.00966)
Andel mandligt personale	-0.0227*** (0.00629)	0.0251*** (0.00739)	-0.0303*** (0.00788)	0.0329*** (0.0112)	0.0047 (0.0121)
Anciennitet leder	-0.0003*** (8.77e-05)	-0.0008*** (9.56e-05)	-0.0003*** (0.000102)	-0.0006*** (0.000184)	0.0003 (0.000198)
Constant	-0.0321 (0.156)	-0.0123 (0.169)	-0.00843 (0.169)	-0.400 (0.394)	-0.221 (0.391)
Års fixed effects	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Daginstitutions fixed effects	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Kommune fixed effects	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja
Forklaringsgrad	2,40%	1,30%	2,10%	2,40%	5,50%
Antal observationer	125.315	106.003	106.003	19.312	19.312

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

Anm.: Standardfejl er vist i parentes og *** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$.

DEA

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu